مروری بر نقش امام خمینی(ره) در دفاع مقدس

تدبیرِ پیرِ جماران

محمد نصیری

دوره دفاع مقدس یکی از مقاطع فراموش نشدنی و بی‌نظیر تاریخ ایران و خود یک مقطع تاریخی بسیار مهم است. مردم ایران در شرایطی که تازه با نهضت اسلامی خود توانسته بودند حکومتی جدید را در کشور شکل دهند و هنوز ساختارهای سیاسی و نظامی جدید را آرایش نداده بودند و تحت فشارهای تبلیغاتی و اقتصادی برخی قدرت‌های بزرگ بودند و آشوب‌های داخلی در بعضی از نقاط کشور در جریان بود، دچار تهاجم نظامی ارتش عراق شدند.

در حین جنگ هم کشور مواجه با ترورهای منافقین و اختلافات سیاسی در سطح مقامات بالا از جمله ریاست جمهوری شد. از آن طرف، کشور عراق از همه امکانات برای شروع یک جنگ برخوردار بود، مشکل مالی نداشت و حمایت تسلیحاتی هم می‌شد و تبلیغات جهانی هم به نفع وی بود. در چنین وضعیتی ایران توانست به مقابله با قوای متجاوز عراق بپردازد و همه سرزمین‌های اشغالی خود را با عملیات نظامی بازپس بگیرد و برای نخستین بار یک وجب از خاک کشور هم در تصرف ارتش متجاوز باقی نماند.

بی‌تردید همه این افتخارات که بر تارک این سرزمین ثبت شده است، وابسته به هدایت و رهبری امام راحل عظیم‌الشان است، لذا صحبت کردن از نقش امام(ره) در دفاع مقدس همچنان بررسی نقش آفتاب در روشنایی روز است. اما فی الحال تذکر به حضور یک رهبر مقتدر، مدبر و با صلابت در پیروزی توده‌ها و حفظ کیان و امان ملت و کشور، راهی است که برای آینده می‌گشاییم.

اسلام، مردم، ایران

شاید مهم‌ترین نقش حضرت امام(ره) در جریان انقلاب و دفاع مقدس که حکم حرکت جوهری را برای ایران اسلامی داشت پیوند جمهوریت، اسلامیت و ایرانیت بود، پیوندی که آنچنان این مفاهیم را در هم آمیخت که هیچ تضاد و تفرقه و نفاقی نتواند سنگ راه مردم برای تشخیص حق از باطل و مجاهدات بی‌نظیرشان باشد. حضرت امام(ره) در جمع مرزنشینان کشور می‌فرمایند: «ملت ما باید متوجه باشد که اسلام است و قضایای اسلام در کار است و ما به تبع اسلام داریم جنگ می‌کنیم دفاع می‌کنیم و به واسطه اسلام داریم دفاع می‌کنیم ... ما باید همه عزیزانمان را فدای اسلام بکنیم و باید اینکار انجام بگیرد... ما پیروزیم». (۱۳۵۹/۰۷/۰۸)

«شما برای حفظ اسلام دارید جنگ می‌کنید و او(صدام) برای نابودی اسلام. الان اسلام به تمامه در مقابل کفر واقع شده است... دفاع یك امر واجبی است بر همه کس... ما هم اسلحه‌مان اسلام است و ما با آن سلاح ایمان و اسلام پیش می‌بریم و خواهیم پیش برد...» (۱۳۵۹/۰۷/۰۸)

جهتگیری حقانی

امام(ره) مومنانه جنگ را در جهت حق می‌دانستند و می‌فرمودند:«اگر به جبهه‌ها رفتید و جبهه‌ها را هم لابد دیدید، دیدید که جبهه‌های ما مسجد است الان، جبهه‌های ما از مسجد بیشتر الان ذکر خدا گفته می شود. جنگ با مثل صدام یك عبادت الهی است.» (سخنرانی امام (ره) در جمع مهمانان دومین کنگره جهانی ائمه جمعه و جماعات مورخ ۱۳۶۳/۰۲/۲۳) از بی‌بدیل‌ترین نقش‌هایی که یک رهبر می‌تواند در جریان هدایت خود داشته باشد یقین و سلب شائبه‌های شک و تردید برای راهروان است. نقشی که امام(ره) هنرمندانه ایفا کردند و با دمیدن روح انقلابی ایمان و صبر مردم را در دفاع و پشتیبانی از مدافعان بصیر کرده بود.

اعتماد به مسیر

«ما برنده جنگ هستیم و هیچ تردید در این نیست و به فرض این که ما کشته بشویم و ملت ما در حال جنگ هستند و شهادت را با دل و جان می‌پذیرند و من امیدوارم که باخدای تبارك و تعالی باشیم و خدای تبارك و تعالی با ماست ان شاءا....» (بیان امام (ره) خطاب به خبرنگاران خارجی - مورخ ۱۳۵۹/۰۷/۱۷)

اینکه در روزهای ابتدایی جنگ بی هیچ تردیدی صحبت از پیروزی باشد کاری است که فقط از امام(ره) بر می‌آمد. عارف آگاهی که آنچه دیگران هیچ تصویری از آن نداشتند را به وضوح می‌دید و با پیوند دادن حوادث با عاشورا هیچ خوفی از آنچه پیش خواهد آمد نداشت:«ما مثل حسین(ع) در جنگ وارد شدیم و مثل حسین(ع) باید به شهادت برسیم.» (سخنرانی امام(ره) در مورخ ۱۳۶۰/۰۴/۰۸)

سعه صدر انقلابی

امام با یک جمله به همه دلهره‌ها خاتمه می‌دادند. روزی که هواپیماهای متجاوز بعثی تمام مرزهای جنوب و غرب کشور را مورد تجاوز قرار دادند، مسئولان و فرماندهان در حالی که واقعاً مضطرب بودند به خدمت امام رسیدند، اما هنگام بیرون آمدن چنان روحیه‌ای گرفته بودند که قابل وصف نیست، امام با یک جمله «دزدی آمده و سنگی انداخته و در رفته است» مردم و مسئولین را آرام کردند تا شاهد هشت سال مقاومت و حماسه‌ای باشیم آینده را وام‌دار خود کرد.

جهاد تبیین در دفاع مقدس

عباس عطشانی

«جهاد تبیین» موضوعی است که ماه‌های اخیر در بیانات حضرت آیت‌ا... خامنه‌ای بارها مورد تأکید و اشاره قرار گرفته است و رهبر انقلاب اسلامی ابعاد مختلف آن را توصیف کرده‌اند. «جهاد تبیین» یک فریضه است. «جهاد تبیین» یک فریضه قطعی و یک فریضه فوری است و هر کسی که می‌تواند [باید اقدام کند].» ۱۴۰۰/۱۱/۱۹

مطالبه اصلی رهبر انقلاب از کسانی که به هر نحوی در گیر این جهاد عظیم هستند را می‌توان در دو جنبه سلبی و ایجابی مورد مداقه قرار داد، در جنبه‌ی سلبی پیراستن آیینه انقلاب اسلامی از حملات رسانه‌ای و القای شبهات توسط دشمن و در وجه ایجابی اشاره به داشته‌ها و ذخایری که پس از انقلاب در اختیار مردم قرار گرفت. رهبر معظم انقلاب اسلامی دفاع مقدس را به عنوان یکی از نقاط مهم برای تبیین مطرح می‌کنند و می‌فرمایند: «شما روایت کنید حقایق جامعه خودتان و کشور خودتان و انقلابتان را. شما اگر روایت نکنید، دشمن روایت می‌کند؛ شما اگر انقلاب را روایت نکنید، دشمن روایت می‌کند؛ شما اگر حادثه دفاع مقدّس را روایت نکنید، دشمن روایت می‌کند، هر جور دلش می‌خواهد؛ توجیه می‌کند، دروغ می‌گوید آن هم ۱۸۰ درجه خلاف واقع؛ جای ظالم و مظلوم را عوض می‌کند.» ۱۴۰۰/۹/۲۱

این جملات رهبر معظم انقلاب اسلامی خطاب به جوانان در دیدار با خانواده شهدای سلامت در واقع طرح یک مسئولیت و تکلیفِ مهم بود. ایشان در همین سخنرانی با اشاره به مجاهدت‌های حضرت زینب کبری (سلام ا... علیها) بار دیگر موضوع «جهاد تبیین» را مورد تأکید قرار دادند: «این بزرگوار جهاد تبیین را، جهاد روایت را راه انداخت؛ نگذاشت و فرصت نداد که روایت دشمن از حادثه غلبه پیدا کند؛ کاری کرد که روایت او بر افکار عمومی غلبه پیدا کند.»

معرفی حضرت زینب(س) به عنوان الگویی مناسب در جهاد تبیین و اهمیت دفاع مقدس و امتداد آن یعنی جریان مقاومت و همچنین شباهت‌هایی که دفاع مقدس در زمینه‌های مختلف به واقعه عاشورا داشته است ما را به ارتباط این مفاهیم با یکدیگر راهنما خواهد شد.

دفاع مقدس که هنوز با وجود تمام مشکلات و سختی‌ها محور اصلی وحدت مردم ایران است از حملات بی‌امان دشمن در امان نمانده است و با هر بهانه و مناسبتی، سوژه تحریف و تقبیح دشمنان و وصله‌های داخلی‌شان قرار گرفته است. هنوز از یاد نبرده‌ایم که عده‌ای مجاهدت جوانان بسیجی را خودکشی قلمداد می‌کردند و همصدا با دنیاطلبان خارجی هرگونه شبهه و تحریفی را متوجه دفاع مقدس می‌کردند. شاید تواتر و تکرار همین اتفاقات بود که صدای رهبر معظم انقلاب را درآورد که نگذارید جای ظالم و مظلوم را عوض کنند.

دفاع مقدس از مهم‌ترین اولویت‌های جهاد تبیین است و تاریخ‌نگاری دقیق و مبرهن آن کاری است که نسل جنگ باید برای نسل‌های بعدی خود به یادگار بگذارد. این میراث ارزشمند البته می‌تواند توسط کاتالیزورهای دیگری برای نسل‌ها ترجمه شود، سینما، رمان، شعر و ادبیات و محصولات فرهنگی و رسانه‌ای متنوع می‌تواند واسطه‌های مناسبی برای ترجمان حقیقت دفاع مقدس باشد. بگذریم از این که بسیاری با ژست‌های روشنفکری و ادا و اطوارهای مُد روز تحت عناوینی چون ضد جنگ بودن و نقاب انسانیت و حقوق بشر، جای متجاوز و مدافع را عوض کرده و تاریخ را طوری روایت می‌کنند گو این که ما به خاک کشور همسایه تجاوز کردیم و ما پشتیبانی شرق و غرب را داشتیم و ما دست به سلاح‌های کشتار جمعی زدیم و... هرچه بدبختی و نکبت در منطقه و جهان است کار انقلاب اسلامی و سربازان متجاوزش بود!

تاریخ فارغ از تبیین و روایت ما راهش را ادامه می‌دهد، دفاع مقدس و مقاومت جهانی ملت‌های بیدار شده با دمِ مسیحایی امام روح‌ا...(ره) نیز در تاریخ خواهند ماند و مورد قضاوت آیندگان قرار خواهند گرفت. جهاد تبیین فرصتی است تا ما خود را در نگارش تاریخ آینده بشریت که عرصه ظهور حق است سهیم کنیم، إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا.